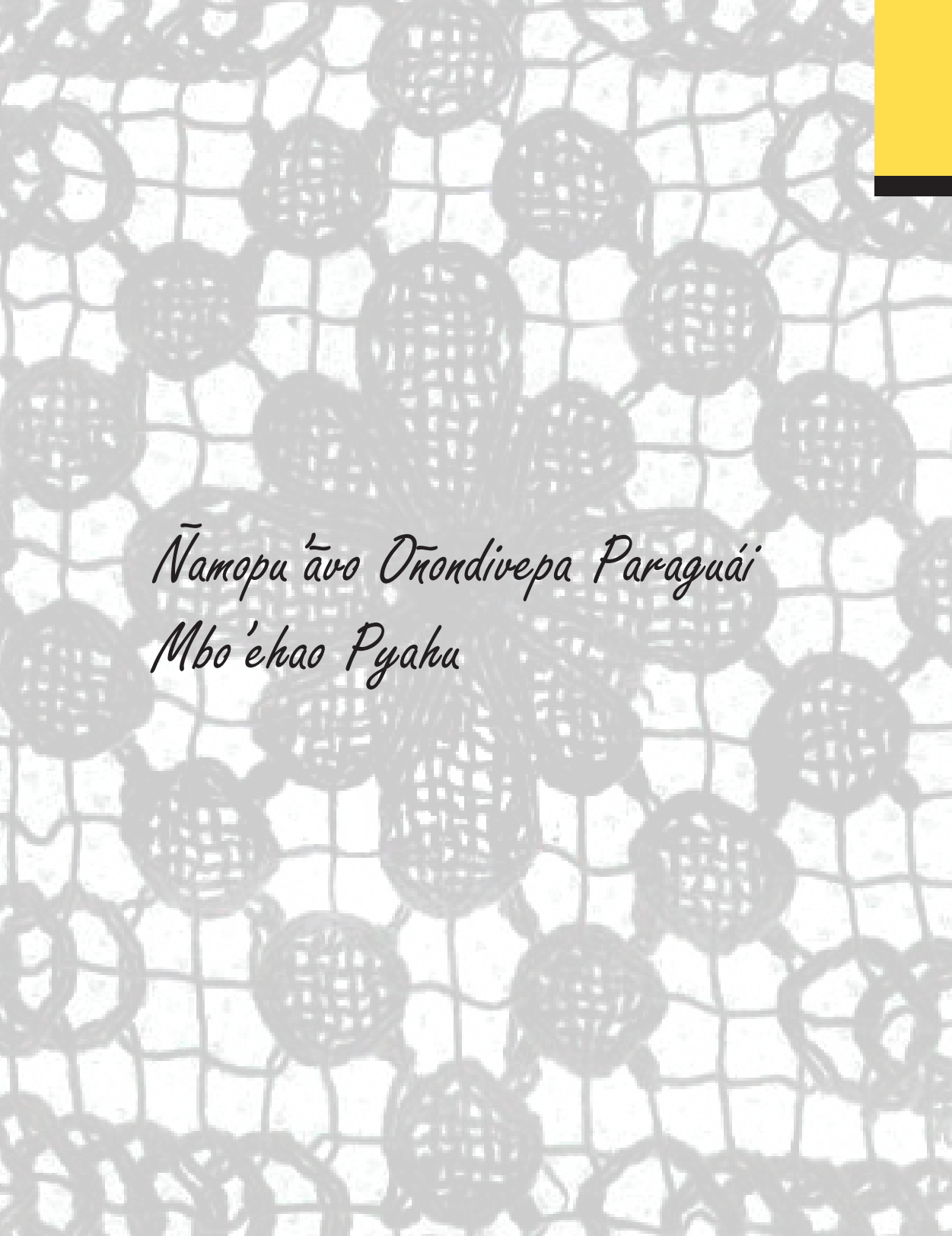

Kuatia Omohendáva Polítika Oñemoinge Haña TIC Paraguái Rekombó'épe

*Namopa ávo Onondivepa Paraguái
Mbo'éhao Pyahu*

APOHÁRA REHEGUÃ

Tetã mburuvicha guasu
Fernando Armino Lugo Méndez

Ministerio de Educación y Cultura
Mburuvichakuéra
Luis Alberto Riart Montaner

Viceministra de Educación para la Gestión Educativa
Diana Carolina Serafini Fernández

Viceministro de Educación para el Desarrollo Educativo
Héctor Salvador Valdez Alé

Viceministra de la Juventud
Diana Beatriz García Galeano

Viceministro de Culto
Hugo Antonio Brítez Ibarra

Ciencias e Innovación Educativa Sãmbyhyhára guasu
Lilia Beatriz Peña Galeano

ÑEPYRŪMBY

Paraguái mbo'ehao Pyahu Estado mba'éva niko ha'ehína upe tenda tapichakuéra aty oñemoaranduhápe, tapicha yvypóra rekove oñemomba'eguasuhápe, upe máva oñepytyvõhápe ha'etévoi omotenonde haña hekove ha hetã ko'êrã, jahechápa upéichape omyatyrõ ko arapy, oĩ rehe tapicha joheipyre memete ohechaporã pypukúva ha hesakáva chupe mba'épa he'ise yvypóra reko tee, ikatuhápe maymave oñamindu'u ha omombe'u hembiecha, oñopytyvõmba guasuhápe oñhaguéicha, ojokupytypaitehápe opavave tapicha ko arapypegua. Opa umívare ha upevarã, Ñane retãygua Tekombo'e ojepyaso jahechápa oñemoarandu ha oñembo-pyahu hapo guive hu'ã meve, ojevalekuévo tekombo'e rembipuru katuetei oipytyvõtava rehe ojeporohekombo'e haña ha oñemba'apo añetévo umi máva rekovesãre: umívape niko oje'e TIC.

Umi TIC niko ojepurúta jahechápa tekombo'e ojokupyty *digital* rekove ndive ha upevarã Ministerio de Educación y Cultura (MEC) omba'apo ouvo, mokõi ary ohasamava'ekue guive, tape pukukue jave oñemoarandu pypuku, oaporekoreka, omohenda opáichagua arandu ha omohesakãmbaite tapicha yvypóra rekove, reko, rekoaty, rekombo'e ha rembiapo, upéicharõ añoite ojekuaáta mba'éichapa ikatu oñemba'apo mbo'ehaokotýpe TIC rupive, taha'e mayma mbo'ehára, temimbo'e ha ogapykuéra ndive; tape pukukue oñeñemongeta umi tetã ambuegua omba'apo porãmava ndive péicha, umíva apytépe oĩ upe Plan Ceibal Uruguagua, ha, upéicha avei, oñeñemongeta mbo'eharakuéra ñane retãygua oñerremangava'ekue ndive omba'apóvo mbo'ehaoháre ko temátikare. Tape ojeguataamava'ekue niko oipytyvõmbaite MEC oikuave'ẽ haña peteĩ kuatione ikatuhápe oñeñamidu'u ha ojekuaaauka

mba'eichaitépa oñemba'apóra'e ojejúvo, avei oñemohesakã mba'eichaitépa oñemopyenda pe diséño, mba'eichapa ojegueroguata ha ojepuru Paraguái Tekombo'e ryepýpe umi Pojoapy *Información* ha *Comunicación* rehegua Política –TIC, upéicha avei oñemohesakã mba'emba'épa oikotevêve Paraguái Retã ombopotyjera haña ko tembiapo.

Ministerio de Educación y Cultura omoheñoihína tapichakuéra ndive peteĩ Mbo'ehao Pyahu Estado mba'éva ohechakuaa ha oñandúva ho'óre oñemoambueha ko'ëreire pe *paradigma* TIC rupive ha rehe ae mbo'ehao ha tekoaty ryepýpe, upevarã ningo Estado opyrũhatáva'erã ha ojeýkeko umi Política Pública rehe oñahe haña mamo oñahehehápe, oñemboyke'ýre avavépe, ni ojehekojopy'ýre avavéichagua tetãygua aty rembikuaa ha rekove, taha'e hembijerovia térã *tecnología*-pe. Mba'érepa Estado ojeýtasó péicha. Jaikuaaháicha, peteĩ hendáguio niko *sector público* ha'ehína upe máva omba'apo mbaretéva oñemoambue haña hekopete ñane retã rekove ha tove opa mba'e ojejápóva toipytyvõ hekojojávo tapichakuéra ha upéichape anive oñemboyke avavépe; upevarã oñemoheñói, oñemongu'e, ojepuru ha ojevicheamemeva'erã opaite mba'e ojegueroguatáva umi *institución* ryepýpe, ko'ýte umi mba'e ojejápóva mbo'ehaoháre. Ambue hendáguio katu, oikévo iguatápe ojejápóva, sector público ombojepokuaáta hetãyguape oiko haña ojoapytépe ambue hendáicha, nde'iséiva avei oñemoingepataha maymavépe peteĩ vosápe térã ojehebotavytaha tapichakuéra maymáva. Péichape, Estado oipurukuaa umi TIC omoambue potĩ porãvo hetãpy, oñeñakãrapu'ãhápe avavépe oñehundi'ýre, tove toikoporãve kuña ha'e kuimba'e ñane retãygua, ha upéichape opavave toipytyvõ ha tomba'apo ñane retã hekojoja haña opaite mba'épe ha opaite hendáre, tove upe estado rembijokuái ha tapicha mba'apohára, *empresario* ha temimbo'e tojokupyty hekopete ko'añaite ha oñondivepa toñeguenohẽ tapépe temikotevẽ ko'añagua.

Umi tape omyakãrapu'ãkuaáva tekoaty heko'añétava marandu ha ñomongeta niko hetami oĩ ha umíva ojeko opaite mba'e ohupytysévare ñane retã Paraguái, oñe'ẽme'ẽ hagueichaite tetã ambueguakuéra rovake ako *Cumbre*

Mundial-hápe oñeñe'ëramo guare *Sociedad de la Información* rehe, Túnez 2005-pe, upéramo niko tetäyguakuéra rérape oíva'ekue ogueromandu'ajey añetehápe ojaposeha peteĩ *Sociedad de la Información* ojepy'apýva tapicha yvypórare, ikatuhápe oñemba'apo opa mba'ére, oñeñakārapu'ã haña ova-le hañaícha, opaite mba'e ogehupytyséva ha ojeipotáva Naciones Unidas Kuatiañe'ë ryepýpe he'iháicha, taha'e pe derécho *internacional* ha *multilateralismo* reheguáva, oñesë'yetére Yvypóra Derécho Declaración Universal-gui, ikatu hañaícha maymavete tetã oíva ko arapýpe omoheñoí, oporandu, oipuru ha oikuaauka imarandu ha hembikuaa apytere, upéicharõmante oñeñuahêta oñeñuahêsehápe he'ihachaite mayvave tetã'ambuegua aty Desarrollo del Milenio kerayvoty ryepýpe.

Paraguái oguatáma ohóvo ko tapére, oñemohembipuru rupi TIC rehe oikéma avei umi tetã oñemomarandu ha oñekomunikáva ryepýpe, ko okẽguasú oñembojuruvýva ikatu oipytyvõ añete tapichakuérape ojokupyty ha oñakārapu'ã haña, ikatuháicha avei oporombyai omyasãimeme rehe mba'evai. TIC rupive ningo ikatu avei ojeike peteĩ *red virtual* oñemoherakuãhápe tapicha okakuaapava'ekue ha mitã oporenóva, térã ikatu avei oñembohovatavy tapichakuéra ndojehesape'áivape. Ñane Retã Rekuái niko oma'ë mombyry hína ko'ã mba'ére, upéicha rupi oñeha'ãmbaite oikuave'ë ñane retäyguakuérape umi TIC oñemba'apo porãpyrémava; ágakatu, ndogueroviapái avei umi TIC ikatúne haña ohapo'o ñandehegui ñane rembikuaa ha ñane rembajerovia. Estado, Ministerio de Educación y Cultura rupive, oĩ omoheñoí ha omongakuaávo politikakuéra TIC rehegua Tetäygua Tekombo'e Rapépe, ko tembiapo kakuaaite oĩ umi mba'e ogehupytyséva Plan de Educación Paraguay 2024 ryepýpe, kóva oñembohokyjera haña katu ojehesape'a ha oñemoaranduva'erã mbo'eharakuérape oipurukuaávo umi pojoapy omomarandu ha okomunikáva, upéicharõ añoite ikatúta ombokupyty hekopete umi mbo'epyrã ha TIC rembipurukuéra jahechápa oje-gueroquata ha oñembopotyjera tekombo'e ñane retãme.

Upéicha avei, Ministerio de Educación y Cultura, Portal Educativo rupive oikuave'ëta tembipuru *digital* ha koty umíva mbo'ehaokuéra tavusugua ha okarayguápe, mamó oñeñemoaranduhápe mbo'ehararã, umi Coordinación Departamental Supervisión Educativa-pe, maymavépe omoirũta peteĩ *So-*

porte Técnico ha *Pedagógico Red*, upéicharõmante ojegueroguata porãta opaite mba'e ojejapóva ohóvo, avei ojejesareko ha ojevichea memetéta ohóvo ojehecha haña mba'éichapa osẽ opa mba'e ha mba'emba'épa tekotevẽ oñemyatyrõ térã oñemombareteve.

Ipahápe, ojehecháta mba'éichapa ha mba'évarepa ojejeporekavéta ojehóvo ojeaguata mbaretévo TIC rapére, jápoke akóinte oĩ ipyahúva areakuéra ryepýpe, tekotevẽ rehe akóinte oñemoheñói ha oñemopyenda mba'epyahu, mbo'ehao rekove rehe ñañe'ẽramo.

TIC Política oñemoingéva Paraguái Mbo'ehao Rekovépe, Paraguái Mbo'ehao Pyahu Estado mba'éva ryepýpe, ojokupyty tuichaháicha Tetã Rekuái Plan Maestro ndive ha umi mba'e porãita oikuave'ẽva'ekue ndive ONG ha tapicha mba'apohára, *empresario*-kuéra ha mayma kuña ha kuimba'e omba'apo katúva hetãre ha avei ko temátikare. Jepeve Ministerio de Educación y Cultura oĩmavoĩ omoheñói ha omboheko haña tekombo'e política, tekotevẽ avei omba'apo tetãyguakuéra maymáva ndive, tove tohecha, tohendu ha toñandu tapichakuéra remikotevẽ ha rembijerure. Ko tembiaporãme oikeva'erã omba'apo opavavéva, jápoke TIC Política oñemoingéva Paraguái Mbo'ehao Rekovépe oinvitapaite mayma tapichápe, oñomoirũ ha omba'apóvo ojejapo haña –yvypóra derécho ha rekotee ryepýpe – peteĩ Paraguái Mbo'ehao Pyahu Estádio Mba'éva joheipyre, overahendy ha hekoatyjojapáva.

Maymave mitã, mitãkuña, mitãpyahu, kakuaa ha tapicha ityarõvémbava rérape, oguerékóva ikerayvotýramo ko mbo'ehao pyahu overahendýva, roikuave'ẽ ko kuantia jahechápa upéi ñañomongeta, ñañombyatypave ha ñamba'apo ñane Retã Jaipotávare.

Prof. Dr. phil. Luis Alberto Riart Montaner
Ministro de Educación y Cultura

MBYKYHÁPE

MBYKYHÁPE

Ko kuatia rupive oñemohendase polítika omoingéva TIC Paraguái Tekombo'e ryepý-pe, orekóvo hesa renondépe arandu pyahu heñóiva ko'ëreire ko'ága ha mba'e pyahu oséva kuaapyrã, upéichante avei mba'épa he'i umi tetã oñakárapu'ávéva ohechakuaámava ko mba'e ou porãha tekombo'e osévo hekópe porã tenonde. Péicha, ojejesarekóvo umi tembiapo ojejapómava'ekue ñane retãme ojegueroikévo TIC oñepyrũ guive Tekombo'e Ñemyatyřõ ko'ága meve, MEC ohechakuaa tekotevéha oje'e mba'épa ko pojoapy rembiaporã upe Plan Nacional de Educación 2024-pe ha tojekuaauka mba'e tapépa ojeipykúita oñemoañete hağua Pojoapy *Información* ha *Comunicación* rehegua, hesakãhápe ojuhupytyséva. Avei tojereko techapyrãřõ polítika TIC, ojehechahápe peteĩteĩ mba'épa oike ikuápe ha mba'e tembiaporã atýpa osẽ ichugui; umivahína *infraestructura*, tembipururã *digital*, ha iñemoinge tetã mbo'epyrãme, tapichakuéra ñembokatupyry taha'e mbo'ehára, mba'apohára ha avei kuaaty pyahu reka rehe.

ABSTRACT

Este documento busca definir políticas que incorporen las TIC a nuestro sistema educativo, basadas éstas en el nuevo escenario de la sociedad del conocimiento, los desafíos de aprendizaje emergentes y en argumentos extraídos de países desarrollados que hacen referencia a sus potenciales beneficios para la educación. Es así como, (que:borrar) tomando en cuenta las diferentes iniciativas de incorporación de TIC a la educación, (incorporar esta coma) desde el inicio de la Reforma Educativa hasta la actualidad, el Ministerio de Educación y Cultura consideró necesario definir el rol de las TIC en el Plan Nacional de Educación 2024, (incorporar esta coma) y presentar estrategias para la implementación de las tecnologías de información y comunicaciones con objetivos bien definidos, así como un modelo de diseño de la política TIC que considera ámbitos específicos de intervención y líneas de acción a desarrollar, que van desde la infraestructura y los recursos digitales hasta la integración curricular, pasando por la capacitación de recursos humanos administrativos, docentes y la investigación.

ABSTRACT

This document seeks to define policies to incorporate TIC into our educational system, based in the new stage of the society of knowledge, emerging learning challenges and arguments drawn from developed countries referring to its potential benefits for education. Thus, taking notes of the different initiatives to incorporate TIC to the education since the beginning of the education reform to date, the Ministry of Education and Culture considered necessary to define the role of TIC in the National Education Plan 2024 and present strategies for the implementation of technologies of information and communications with well-defined objectives, as well as a model of TIC policy design which considers specific areas of intervention and action lines to develop, that goes from digital resources and infrastructure to the curriculum integration, going through training of administrative human resources, teachers and research.

OJEJAPOPYRÉMAVA

1

Sociedad de la Información rehegua

Milenio ohasava'ekue mbyte rupi guive ningo ko yvy ape ári hetaiterei mba'e pyahu heñói, ha umíva opoko yvypóra rekovére, jámane mba'éichapa ojeprusi, mba'éichapa heñói momaranduharakuéra, mba'éichapa tapichakuéra opytu'u ha oikuaa mba'e pyahu hamba'e. Heta ko'ã mba'e pyahu heñóiva osẽ pojoapy *información* ha *telecomunicación*-kuéra rehegua pya'etemi osẽ rehe ae tenonde. Ko'ã tembiporu ningo ko'ẽreko'ẽre okakuaa kakuaavéta ha vaicháko ndaiporivéima ijokoharã, katu oguata, okakuaa ha omumuve umi tetã oĩ porãévape, ha'ekuéra hetahetave viru ha opáicha oykekóre tekombo'e ha pojoapy ohóva *información* ha *conocimiento* rehe, ha umi tetã ichi'ĩvéva katu sa'i oipytyvõre ko'ã mba'e.

Pojoapy *información* ha *comunicación* rehegua oike opaite *organización* ko'añaguápe ha ojeporu opaite tembiapo oñemoheñoihápe mba'erepy térã oñekuave'ẽ haña mba'apo. Ko'ã mba'e oiko ojehechakuaáre marandu jehupyty (péva he'ise, oñemba'apo porãve ha pya'eve, ojejeroviave pe tembiapo rehe hamba'e) tuicha mba'etereiha opa mba'erã ko'añagua sosiedápe, ojehekahápe osyryry pya'eve opa mba'e, ojepysóva opa rupi, ha oñemopyenda añetéva marandúpe.

Tecnología akārapu'ã, ko'áña rupi, oipytyvõ ogehupytyvo heta hetave marandu, ha ko'áva ojejapyhy ha ojejapo chuguikuéra tembiporu oipytyvõva'erã opáicha yvyporakuérape. Tecnología ningo tuichaitei onohẽ iguatágui yvyporakuérape, jámane hembiapópe, oñekomunika haña oñondivekuéra, oikuaa pyahu haña, ohupyty haña opa mba'e oñekuave'ẽva pe hekohápe, umíva apytépe oĩ *transporte*, ñemu, ñembosarái ha upéichante avei tekombo'e, mitã, mitārusu ha kakuaápe ñuarã.

Tetānguéra oñakārapu'āvéva kuérape heta hetave oñeinverti ko'ẽko'ẽre komputadora, joaju marandurã ha ñehekombo'erã rehe. EEUU-pe, techapyrāramo, oĩ joajúpe *línea de comunicación* ipya'etemíva rupi opaite mbo'ehao guasu, *universidad* ojeheróva, ha haimete tekombo'e tuichakue javeve tetã háicha. *Internet*, ha'evahína ñanduti ojepysóva yvy tuichakue

ha hetaiteve marandu ombyatýva, ko'áña rupi oreko *mil quinientos millones* poruhára rupi, ha okakuaa amo 300% opaite arýpe; ko'ã mba'e oiko tetã itenondevéva ha itapykuevéva avei.

Ndaipóri tetã ko Latinoamérica-pe oñemolomova'ekue ko'ã mba'e pyahúpe. Ko'ẽko'ẽre omumu *teléfono* ñemboguejy ogaháre, *celular* ha komputadóra ojoajúva *internet* rehe jejogua, ha upéichante avei heta hetave oĩ tapicha ra'eve ha arandu ojepoyvy ha ojatypekáva okakuaa haña umi *telecomunicación*.

Opa ko'ã mba'e oguatavahína kuápe ningo Paraguái avei oipykúima ko tape, ha jepémo 2000 guive 2008 peve okakuaa 1200% tapicha oiporúva *internet*, 3,8% tetãyguánte ohupyty ko tembiporu, ha péva sa'iterei; Paraguái oĩ umi tetã itapykuevéva Latinoamérica-pe ko tembiporu jeguerékópe.

Ko'áva renondépe, aipórõ, tetã rekuái oñemongu'eva'erã, ko'ýte Ministerio de Educación y Cultura, ikatu hañaicha ombosako'i mitã pyahukuérape ja-hechápa ha'ekuéra oike pya'eve ko mba'aporã guasúpe.

TIC Tekombo'épe

Heta mba'éma oje'e ha ojehai yvy tuichakue javeve mba'eporã oguerúva TIC, pojoapy *información* ha *comunicación* rehegua, tekombo'épe rehe, ha umíva hína:

- i. TIC jeporukuaa ningo tekotevēterei opavave rekovépe áña kurivévo ģuarã, oñeikotevēháica avei ojeleekuaa, ojehaikuaa ha oje'ka'apikuaa numero-kuéra týpe.
- ii. TIC jeporukuaa oipe'a okẽ akãrapu'ãrã, ha upéichante avei oñeikotevē hese oñemba'apo haña.
- iii. TIC hína tembiporu mbo'ehakotýpe ģuarã.
- iv. TIC hína pojoapy oipytyvõva mbo'ehaopegua tembiapo oguata porãvévo. (Tojehecha: OECD, 2001).

TIC jeporukuaa rehe oñeñe'ẽvo, oje'ekuaa opaite tetãme oñeġuahẽha pe-teĩ ñe'ẽme tuicha mba'etereihá ko pojoapy jeporu yvypóra okakuaa haña

hekópe. Kóva oñembyapu'áva'ekue tembiapokakuaa ojeheróva *objetivos del milenio* rupi, oje'e haguépe "oñeñangareko va'erãha jahechápa ojeporu hekópe mba'e porã oguerúva tecnología pyahukuéra, ha umíva apytépe pojoapy *información* ha *comunicación* rehegua" (UN, 2005). Ko kuatia rupi ojehechakuaa tekotevẽtereiha oñembohape yvyporakuéra michĩmínte jepe ikatupyryvo TIC jeporúpe.

Mokõiha mba'e rehe oñeñe'ẽvo katu oho TIC jeporu oipytyvõha ikatu hañuáicha pe máva oñakãrapu'ã hekovépe. Jejahapykuere reka ojejapova'ekue umi tetã oñakãrapu'ãvẽvape ohechauka mba'éichapa ko pojoapy oipytyvõ umi tetã osẽvo tenonde, ha upéichante avei umi tapicha oiporúva ko tembiporu opartisipa mbareteve ohóvo hetãme okakuaa kakua-vevo mba'erepy (OECD, 2006). Ko'ã mba'e ojejuhuva'ekue ári ikatu oje'e tekotevẽha ojeporukuaa ha ojeporu porã TIC ikatu hañuáicha oñenohẽmbaite chugui pytyvõ oikuave'ẽva ha umi tetã ohopyty akãrapu'ã ohekáva.

Oñeñe'ẽvo TIC ha'eha tembiporu mbo'ehakotýpe ñuarã, oje'ekuaa heta hetave oĩha ogueroviáva ko pojoapy jeporu oipytyvõ añeteha mbo'ehaópe oñemba'apo porãvévo opa hendáicha.

Amo hu'ãme katu, oñeñe'ẽvo TIC jeporu oipytyvõha oñembo'e porãvévo, jepémo tapicha arandukuéra noñemoĩmbái gueteri peteĩ ñe'ẽme hese, ko'ágã rupi oĩ heta tembiapokue ohechaukáva ko tembiporu ipyapyhahína oñemoingéramo mbo'ehaópe oñemyatyrõ hañua *currículum*, mbo'ereko, tembiapokue jevichea ha ñemyatyrõ, mbo'eharakuéra ñembokatupyry ha ambue mba'e mbo'ehao rekopegua.

Ñane Retãme

Oñepyrũ guive Tekombo'e Ñemyatyrõ ningo Ministerio de Educación y Cultura omboguata oúvokuri heta tembiaporã jahechápa TIC oike tetã rekombo'épe. Upéicha rupi yma 1997-me, Programa de Mejoramiento de la Calidad de Educación Secundaria (MECES) rupi oñembohape Banco Mundial ndive oñemboguatávo Programa World Links ojeheróva, ha ohekáva ko'ã mba'e: oñemoinge TIC jeporu *currículum* upérõ ojeporuvahína

oñembo'e haġua tekombó'e *media* ha *técnica*-pe, oñemoinge TIC jeporu mbo'ehakotýpe ojevichea haġua mba'etekópa oguatáta, oñembokatupy mbo'eharakuérape oiporukuaa haġua *red internet* hembiapo mbo'ehao peguápe, ha omyaña tembiaporã ojeporúvo *teleática* temimbo'ekuéra ikatu haġuáicha oíke ojoaju ha oipyguara marandu yvy tuichakue javeve.

Ko tembiaporã oñemoñepyrũ pakõi mbo'ehao estado mba'évape, ha upéi katu ojepysove papo mbo'ehaópe. Tembiapo joajúpe oñemoñepyrũ va'ekue Schools Online ndive oiguyru tape oíkevéo pa mbo'ehaoepeve ha upéichante avei oñeme'ëvo tembiporu *informático* mbo'ehaokuérape. Upéichante avei 2000-pe, oñemoañete ñe'ẽñeme'ẽ pytyvõrã Comisión Nacional de Telecomunicaciones ndive, ha péva rupive mbohapyasa mbo'ehao ohupyty komputadóra ha *internet*. Ko'áva ykére avei oguatave ambueve tembiaporã, umíva apytépe ikatu oíko mandu'a "Atlas de la diversidad", "Escuela Viva Hekokatúva", "Al rescate de computadoras", "Educación Media con énfasis a Nuevas Tecnologías", "Aulas Mentor", "Teleclases" ha avei pytyvõ ome'ëva'ekue *empresa*-kuéra, umíva apytépe Itaipú, Núcleo, SUN Microsystem ha Fundación OLPC; pytyõita ko'áva ombokatukuri oĩvévo TIC rehegua tembiporu tetã rekombó'épe.

Ko'ã tembiapo kuápe avei oñembokatupyryva'ekue mbo'ehára ha mbo'ehao sãmbyhyharakuérape, komputadóra jeporúpe.

Iporãne avei oíko mandu'a Ministerio de Educación y Cultura ombo'apo haġue oúvo mbo'epy komputadóra jeporu tekombó'épe 2000 oñepyrũ guive, ha péicha rupi omoheñói ha oñangareko pe ñanduti rogue tekombó'e rehegua Arandu Rape, oíva Red Latinoamericana de Portales Educativos RELPE ryepýpe; upéichante avei omoheñói ha oñangareko Enciclopedia Virtual Paraguay reġe, ha'evahína peteĩ marandu renda opavave ikatuhápe oíke, orekóva marandu ituja ha ipyahúva, ta'ãnga, mápa, tetã purahéi tavarandu rehegua, pojoapy mbo'ehaópe ġuarã hamba'e; ko'ã tembiaporu oñemombarete oipytyvõ haġua temimbo'ekuérape hembiapo mbo'ehaopeguápe.

Jepémo péicha oñemba'apohína, ko'aġaitéramo 7% mbo'ehao rupinte oreko komputadóra ha ndohupytyi 4% umi ojoajúva internet reġe.

Ohecháype Ministerio de Educación y Cultura ñane retã situ ha mba'éichapa tuicha mba'e TIC ñande rekovépe opamba'erã, ko'ýte *economía* ha arandukuaápe, oguerovia tekotevêha oñembosako'i ko política oñemohenda ha oñemoinge hağua TIC tekombo'épe. Upevarã, upe Plan Nacional de Educación 2024-pe omohenda ko pojoapy rembiaporã ha he'i ha'e oykekova'erãha tekombo'e jeguata, ha'evarãha política tekombo'e rehegua pyenda, ha ojeporuva'erãha pojoapýramo tekombo'e tuichaháicha uguata porãvévo.

Ko'ã mba'e kuápeko heñói ko kuationa oñemohendahápe mba'e tapépa ojeipykúita oñemoatévo tembiaporã TIC rehegua oñemohenda va'ekue upe Plan-pe.

TEMBIAPORÃ TEE HA JEHUPYTYRÃ

Ministerio de Educación y Cultura omoañetese opavave ohupityvo tekombo'e hekópe porã guáva, iñanambusu ha hekojojáva, oġuahêva peteicha opavavépe; upévare, aipórõ, Polítika Pojoapy *Información* ha *Comunicación* Tekombo'épe ġuarã oheka:

Oipytyvõ tekombo'e reko oñemoporãvévo TIC jepuru rupive ha opa temimbo'e taikatupyry ko'ã tembipurúpe ha péicha toku'e ha katui toipytyvõ hekohápe.

Orekóvo hesa renondépe ko tembiaporã kakuaa, Polítika oñemboguatáva ohekava'erã ko'áva:

1. Oñemoġuahê mbo'ehaokuérape pojoapy *digital* ojeħupyty peve peteĩ komputadora mokõi temimbo'épe ġuarã ¹.
2. Ojeasegura temimbo'e tekombo'e media pegua ikatupyry TIC jeporúpe.
3. Ojeasegura mbo'ehára, mbokatupyryhára ha MEC mba'epohára ikatupyry joja TIC-pe.
4. Oñepytyvõ oñembo'e ha oñeaprende porãvévo TIC jepuru rupive mbo'ehaópe.
5. Oñepytyvõ opaichagua tembiapo oku'éva mbo'ehaópe osyry porãve TIC rupive, ojeoporúvo pojojoapýramo oñemohenda, oñeisãmbyhy, ha ojeviceávo mba'éichapa oġuatahína mbo'ehaokuéra.
6. Ojeýkeko mbo'ehararãnguéra ñembokatupyry ypy TIC jepuru rupive oñemoarandu aja hikuái.
7. Oñemopyenda ha ombohape temimbo'ekuéra ojetypeka ha ojepovyvy haġua TIC rupive; pevarã oñeikotevéne tetã tuichakue javeve heta tembiaporu.

Amo hapópe ningo ko'ã mba'e oheka TIC opyta katui ġuarãma Paraguái rekombo'épe, ha oiguyru tape jahechápa opaite tapicha omo va ijatĩy tekombo'e oġuata haġua toġuerojera katupyry oġuerekóva ha kurivévo toñembohapo ko tembiapo.

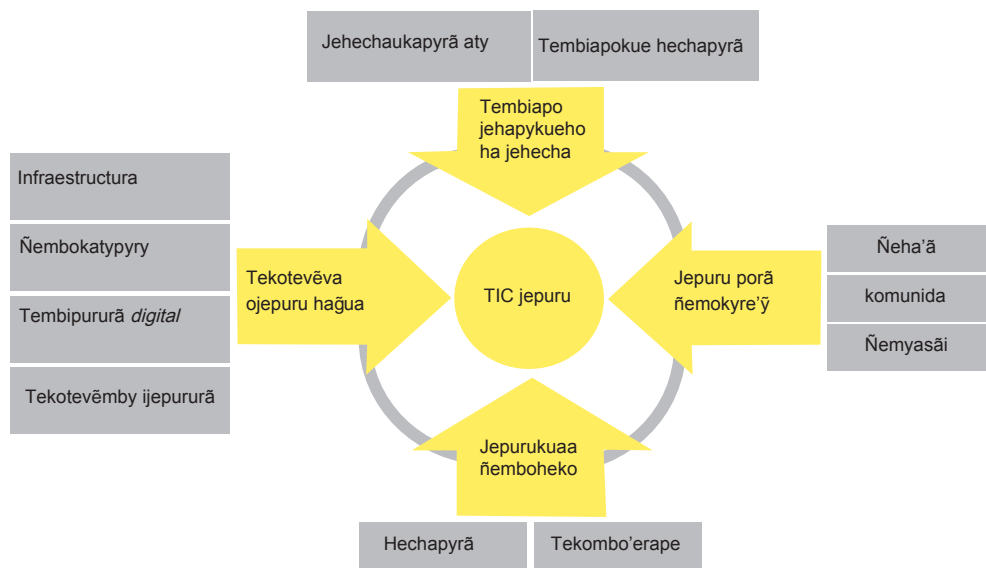
¹ La tasa nacional de alumnos por computador, es la relación de la cantidad de alumnos contra la cantidad de computadoras disponibles para uso de dichos alumnos. Una tasa nacional de 2 alumnos por computador, implica en promedio que por cada 2 alumnos que estén en el sistema se dispondrá de un computador.

POLÍTICA TIC TEKOMBO'ÉPE ĜUARÃ ÑEMBOSAKO'I

Política TIC Tekombo'épe ĝuarã ningo tuichaháicha, jahechápa omoañete ko'ã jejupytyrã, oreko hesa renondépe irundy mba'ére:

- Insumo ikatu haĝua ojeporu umi TIC.
- Omohenda tuicha háicha mba'éichapa ojeporuse.
- Oporomokyre'y ojeporúvo hekópe.
- Ojevichea ha oñehesa'yjomeme.

Irundyvéva oñemohenda ta'ãnga peteĩhápe.

Ápe oñemombe'u mba'éichapa omba'apo peteĩteĩ ko'ã mba'e ojehechaukáva ko ta'ãngápe:

1. TIC ojepuru haĝua oñeikotevëva: Ko'áva oñe'ẽhína mba'éichapa oñembohape ojereko haĝua:

- Koty ha ambueve tembiporu tekotevëva mbo'ehaohárupi ha MEC-pe (komputadóra, *Internet*, marandu aty, hamba'e).

- Ñembokatupyry ojepurukuaa haġua TIC oñembo'e, ojekuaaha'ã haġua ha tekombó'e ñemongu'épe.
- Tembipururã *digital* oñembo'e, ojekuaaha'ã haġua ha tekombó'e ñemongu'épe ġuarã.
- Tekotevẽva TIC ojepuru meme haġua: myatyrõhára, ñepytyvõ mombyry guive, ñepytyvõ katupyryrã ha tembipuru ñembopyahu hamba'e.

2. Jepuru oñeha'arõva: Kóva oñe'ẽ umi tape reko ohechaukáva mba'éichapa oñeha'arõ ojepuru umi TIC, ojeýkekóvo MEC remiandu ha remimo'ãmby, ojokupytyva tekombó'e raperã ha'e ogueroguatáva rehe. Upeva'erã oheka tape pytyvõra ñehekombó'e rupive TIC ojepuru haġua ha ojapo hechapyrã ohechaukáva umi mba'e oñeha'arõva ojepurúvo ko pojoapy ñane retãme.

3. Jepuru porã ñemokyre'ỹ: Ápe oíke opaichagua tape reko omokyre'ỹva maysa tapicha oiporúvo hekópe TIC-kuéra. Upéicha ojapo heta mba'e, umíva apytépe: ñeha'ã, tapichakuéra ohechauka ha oíkuave'ẽhápe hembiapo, omokyre'ỹ oí haġua mba'apoharakuéra komunida oñakarapu'ã térãkatu umíchagua aty rupive tapichakuéra ombo'e ha oíkuaha'ã haġua heta hendáicha ikatuha ojepuru TIC ha avei oñemyasãi umi káso ojeporu porã añetehápe ko pojoapy.

4. Tembiapo jevichea ha jehapykuého: Ápe ojereko umi tape reko aty ohechaukátava mba'éichapa oguata ohóvo ko polítika oñemoañetévo, ojejesareko memévo umi mba'e ojehechaséva rehe ha avei oñemo'ívo jehepyme'ẽrã oñehesa'ỹijo porãva, ojehecha haġua moõ mevépa oġuahẽ ko polítika rembiapo ha oñeha'ã haġua moõmoõpa hapykuere porã.

Kóva ko techapyrã ohechaukáva ko polítika oñemoañete tembiaporã atýpe, oñemombe'úva ápe:

TEMBIAPORÃ ATY

9

Ko Polítika oreko hesa renondépe ko'ã tembiaporã:

1. Mbokatupyryhára, Mbo'ehára ha Mba'apohára Mbokatupyryrã
2. Mbo'epyrã Ñembojoaju
3. Tembiporu *Digital* Ñeme'ẽ
4. Infaestructura Ñeme'ẽ
5. Pytyvõrã aty Myatyrõ ha Ykekorã
6. Jehapykueho ha Jevichea
6. Jatypeka ha Akãrapu'ã

Iguýpe oñembohysýi tembiaporã aty ha oñemojoaju ogehypytyseva rehe.

Mbokatupyryhára, mbo'ehára ha mba'apohára mbokatupyry
Ko tembiaporã atýpe oíke opaichagua ñembokatupyry, ápe oñembyatýva
mbohapy ñe'ẽrãme.

- a. TIC jepurukuaa.
 - b. TIC jepuru opaichagua mbo'erãme.
 - c. TIC jepuru tekombó'e ñemongu'erã
- Péicha avei, mbojoapýramo, ojehecha oñemoañetévo mba'apohára ko-
munida ñakãrapu'ãrã omombarete potávo mbo'ehára ha mbokatupyryhára
ñemboha'eve meme.

Mbykyhápe, ko'ãvahína umi ogehupytyseva:

1. Oñembokatupyry mbo'ehára, mbokatupyryhára, sãmbhyhára ha MEC-
pegua mba'apohára TIC jepuru ypýpe, techapyrãrõ estándar ICDL.
2. Oñemboha'eve mbo'ehára ha mbokatupyryhára TIC jepuru
mbo'erekópe.
3. Oñembokatupyry mbo'ehára, mbokatupyryhára, sãmbhyhára ha MEC-
pegua mba'apohára TIC jepurúpe tekombó'e ñemongu'erã, mbo'epy atýpe,
ha ñesãimbyhýpe.
4. Oñemoheñói ha oñeñangareko okakuaávo mba'apoharakuéra aty ikatu-
pyrýva Ñe'ẽ, Papapykuaa ha Kuaaty rehegua ñembo'épe.

Oñemoañete hañgua ko'ã jehupytyrã ojereko ã tembiaporã aty:

- Oñemboguata mbo'esyry oñembokatupyry hañgua mbo'eharakuérape TIC

jepurúpe. Ko'ã mbo'esry oñembosako'íta mbo'ehao aty rupive, taha'e tavasu téra okaharaygua.

- Oñenohẽ mbo'esry *internet* rupive jahechápa tapichakuéra oñembokatupyry ijehegui TIC jeporúpe, ãrõ oipysove iñarandu téra ani hesarái mba'e iporúgui.
- Oñemboguata mbo'esry TIC jepuru tekombópe rehegua, mbo'ehao aty taha'e tavusu téra okaraygua oñembokatupyryvo mbo'eharakuérape.
- Oñemboguata mbo'esry mbo'eharakuéra oñemoarandu meme haña TIC jeporúpe oiporu haña ohóvo hembiaóppe. Umi mbo'esry oñembohekova'erã Dirección de Formación Docente arapuru he'íva rehe.
- Oñembosako'i ha oñeñangareko Portal tekombóe mombyry guiverãre, ohekáva omumu tapicha ha'evéva TIC jeporúpe (techapyrã Portal Arandu Rapépe ñomongeta'i)

Mbo'epyrã ñembojoaju

TIC ojegueroike haña mbo'epyrã atýpe tekotevẽ ojehecha mba'e katupyrypa oñeha'arõ oreko temimbo'ekuéra oñemoarandu aja, ha pevarã tekotevẽ ojehecha TIC mbo'erã oje'ehápe mba'etépa ojechupytyséva mbo'esry aty ohasávo.

Ojerekóvo TIC mbo'erã, iporãne ojereko *guía* he'ihápe mba'e tembiapópa omboguata'erã temimbo'ekuéra oñembokatupyry haña. Kóva ikatu ojejapo mbo'esry pevarãite oñemboguata'va rupive téra tembiapo ojechapokuaáva mbo'ehakotýpe oñembo'ekuévo Ñe'ẽ, Kuaaty téra Papapykuaa.

Ipahápe, ojehechápype TIC ikatuha oipytyvõ oñembo'évo heta área, tekotevẽ avei ojejapo *guía* mbo'eharakuérape ğuarã, jehecha mba'éichapa ojepuru hekópe ko pojoapy ojekuaapyhy porãvévo Ñe'ẽ, Kuaaty ha Papapykuaa.

³ Para implementar estas acciones es necesario coordinar con otras iniciativas como Proyecto Eu-rosocial, Alianza para la Educación de MS, Intel Educ@r, Círculos de Aprendizaje de Escuela Viva, Programa Innova.

Mbykyhápe, ko'ãvahína umi ogehupytyséva:

1. Ojereko mbo'epyrã oñembokatupyry hağua TIC-pe temimbo'ekuérape mitãrusu ha mitãkuña mbo'ehaópe, upéichante avei mbo'ehararã mbo'ehaópe.
2. Ojereko guía ojeguerioike hağua TIC purukuaa ambue mbo'epy kuápe.
3. Ojereko guía omoirũ hağua TIC jeguerioike Ñe'ẽ, Papapykuaa ha Kuaaty ñembo'épe.
4. Ojereko techapyrã añete ojepuru hağua TIC mbo'ehakotýpe.

Ko'ã mba'e ogehupity hağua ojereko ã tembiaporã aty ³:

- MEC-gua mba'apohára omboasako'i kuatia TIC ojeguerioike hağua mbo'epyrãme, omba'eporandu rire tapicha iñarandu ha ikatupyryva ko'ã mba'épe ha upéichante avei mbo'ehára ombo'evahínape.
- Ojejapo guía ojeguerioike hağua TIC ambue mbo'epy kuápe Papapykuaa, Kuaaty, Tembiasakue ha Ñe'ẽ, 3º Ciclo ha Media-pe.
- Ojejapo guía TIC jepuru rehegua Ñe'ẽ, Papapykuaa ha Kuaaty ñembo'erã ojehechávo infraestructura ojerekóva.
- Ojereko techapyrãrõ TIC jepuru rehegua tekombópe. ko'ã guía oje-japóva ári oñemoheñoiva'erã video ohechaukáva mba'éichapa oíke TIC tekombópe.

Tembipururã digital ñeme'ẽ

Tembipururã digital'ỹre ndaikatúi ojepuru TIC. Oĩramo jepe heta tembi-pururã oñekuave'ẽva internet rupive, umíva ndohupytypái ojeasegura hağua ijereko mbo'ehaokuérape ñane retã tuichakuépe. Pevarã tekotevẽ oñemo-ñepyrũ tembiapo oñemoirũ hağua hepy'ỹre oĩmava voi, ojeasegurávo to-hupyty ã tembipururã opavavépe ha tombohape oiporavo hağua mba'etépa oipurukuaa.

Mbykyhápe, ko'ãvahína umi ogehupytyséva:

1. Ojereko tembipururã digital aty guasu oykekokuáva 25 % mbo'epy oje-japo hağua.
2. Ojereko tembipururã digital oipytyvõ hağua mbo'epy oñemombarete potá-vo, techapyrãrõ Amoñe'ẽ, Añamindu'u ha Aikuaaha'ã.

³ Para implementar estas acciones es necesario coordinar acciones con los equipos técnicos de currículo y de la educación media.

3. Ojereko portal tekombo'e rehegua upégui oñembohapévo tembipuru digital jehupyty.

4. Oñekuave'ẽ hetave tembipuru digital oĩva Paraguáipe ñemokyre'ỹ rupive, ikatu hañuáicha pytaguakuéra oikuave'ẽ hembiapokue ha avei ñane retãygua ombohekokuaáva programa omoheñói umi ojekupytýva ñande ku'are Latinoamérica rekópe.

Ko'ã mba'e ogehupity haña ojereko ã tembiaporã aty.

- Oñemoheñói tapicha aty ha'evéva tembipururã digital jeporúpe.
- Ojejapo ha ojekuaauka tembipururã digital tekombo'épe ojepurúva rehegua catastro, oñemohendávo ohupytyséva, mba'e mbo'epy ha mbo'esyrýpe ñuarãpa ha ambue mba'e orekóva umi tembipururã.
- Ojejapo ha oñemoñakãrapu'ã tembipururã digital ojejkeko haña MEC rembiapo.
- Oñembohape pytyvõrã mbo'ehaokuéra ojoguakuaa haña tembipuru digital.

Infraestructura ñeme'ẽ

Infraestructura ñeme'ẽ he'ise komputadóra ha internet ñeme'ẽ ha oñemohenda mbo'ehaópe. Ojehechávo ñane retãpy, ojereko heta propuesta ohokuaáva mbo'ehakuéra rehe.

Mbykyhápe, ko'ãvahína umi ogehupytyséva:

- Oñeme'ẽ *internet* opaite mbo'ehaokuéra oĩva tavusuhárupi, mbo'ehao akã oĩva okahárape ha MEC mba'apohápe.
- Oñeme'ẽ mbo'ehaokuérape tembipuru tekombo'e ñemongu'erã mbo'ehaohárupi.
- Oñembohape oreko haña komputadóra isã'ỹva *internet* reheve mbo'eharakuéra, mbokatupyryhára ha supervisor-kuérape.
- Ojeasegura temimbo'ekuéra ohupyty memévo komputadóra ojapo haña hembiao mbo'ehaopegua, umi oĩva 3º ciclo ha Media-pe.
- Oñeme'ẽ komputadóra ojeachávo ã mba'e:

Mbo'ehao tavusugua

- Proyector ha pizarra oku'éva 1° ha 2° ciclo-pe (peteĩ jepe upe ciclo-pe).
- Komputadóra isã'ỹva ojepuru haña pizarra ha proyector ndive, 1° ha 2° ciclo-pe.
- Komputadóra isã'ỹva oipuru haña temimbo'ekuéra 3° ciclo-pe.
- Proyector 3° ciclo mbo'ehakotýpe ãuarã.
- Peteĩ komputadóra tekombo'e ñemongu'erã.

Mbo'ehao Akã Okaharaygua

- Laboratorio ikatúva ojeguero ha orekóva 30 komputadóra isã'ỹva ojepuru haña mbo'ehakotýpe. Avei ojehecháta ojehepyty laboratorio orekóva 20 komputadóra (Municipalidad omo'iva).
- Proyector ha pizarra oku'éva (peteĩ jepe upe nivel-pe).
- Komputadóra isã'ỹva ojepuru haña pizarra ha proyector ndive.
- Peteĩ komputadóra ojepuru haña tekombo'e ñemongu'erã.
- Komputadóra isa'ỹva temimbo'ekuéra ãuarã.

Mbo'ehao Okaharaygua Ojoajúva ojuehe

- Proyector mbo'ehakotýpe ãuarã (peteĩ jepe mbo'ehaópe).
 - Komputadóra isa'ỹva ikatúva ojepuru proyector ndive.
- Centro regional de educación kuérape ãuarã
- Laboratorio 20 komputadóra rehe (hetakue ojehechava'erã).
 - Laboratorio Temático Ñe'ẽ, ha Papapykuaa rehegua (Ko'áva orekokuaa 3 téra 5 komputadóra, pizarra oku'éva ha ambue tembipuru: microscopio digital, censor, hamba'e).

Mitãrusu ha mitãkuña mbo'ehao

- Proyector mbo'ehakotýpe ãuarã (peteĩ jepe nivel-pe).
- Komputadóra isa'ỹva ikatúva ojepuru proyector ndive.
- Komputadóra isa'ỹva temimbo'épe ãuarã.
- Laboratorio Temático Kuaaty, Ñe'ẽ, ha Papapykuaa rehegua (orekokuaa 3 téra 5 komputadóra, pizarra oku'éva ha ambue tembipuru: microscopio digital, censor, hamba'e).
- 2 komputadóra ojeporua'erã tekombo'e ñemongu'erã.

Mbo'ehararã Mbo'ehao

- Proyector mbo'ehakotýpe ġuarã (mokõi jepe pe nivel-pe).
- Komputadóra isa'ỹva ikatúva ojepuru proyector ndive.
- Laboratorio 20 komputadóra rehe.
- Laboratorio Kuaaty, Ñe'ẽ, ha Papapykuaa rehegua (orekokuaa 3 térã 5 komputadóra, pizarra oku'éva ha ambue tembipuru: microscopio digital, censor, hamba'e).

Ministerio de Educación y Cultura

- Peteĩ komputadóra peteĩteĩ Supervisión, Coordinación Departamental ha unidad Departamental de Estadística-pe.

Ko'ã mba'e ogehupity haġua ojereko ã tembiaporã aty:

1. Oñembyaty tapicha katupyry oikuaáva infraestructura jejogua ha ñeme'ẽ rehegua omyakã haġua pe tembiapo.
2. Ojehecha mba'épa oñemotendéta infraestructura oñeme'ẽ haġua ha oñemohenda upéva.
3. Oñemomboheko mba'éichapa oñeme'ẽ ta infraestructura, pevarã ojehecháta mboy temimbo'épa oreko umi mbo'ehaokuéra.
4. Ekipokuéra, jepémo Ministerio de Educación mba'e, temimbo'ekuéra orahakuaa hógape oipurúvo upépe jahechápa ombopypukuve iñemoarandu ha upekuévo hogayguakuéra oike haġua upe "Sociedad del Conocimiento-"pe.

Pytyvõhára aty Myatyrõ ha Ykekorã

Tapicha oykeko ha omaytyrõva'erã umi máquina ningo oñeikotevēterei jahechápa omba'apo porã umi pojoapy ha péicha ikatu haġua oiko areve. Avei iporã ojeheka tape oñemyengoviávo mbeguembeguépe máquina oñembyaíva ikatu haġuaícha are ojeguereko.

Upéichante avei tekotevē oñepytyvõ mbo'eharakuéra ha umi oporombokatu-pyrývape jahechápa omoinge ohóvo hikuái TIC hembiapópe.

Mbykyhápe, ko'ãvahína umi ogehupytyséva:

1. Ojeguereko tapicha ikatupyryva tecnología jeporúpe aty, jahechápa 80%

umi komputadóra oĩ ojeporu hañuaicha.

2. Ojeguereko tapicha katupyry tecnología jeporúpe oipytyvõkuaáva momb-
yry guive.

3. Ojeguereko tapicha ombo'ekuaáva tecnología aty ikatuva'erã oipytyvõ
(oguapy temimbo'ekuéra ykére ombo'e chupekuéra térã mombryry guive)
TIC oíke haña ohóvo tekombó'e kuápe mbo'ehaópe.

4. Ojeheka tape oñemyengovia haña ohóvo umi máquina ituja térã oñemb-
yaíva.

PKo'ã mba'e ogehupity haña ojereko ã tembiaporã aty.

- Oñemohenda peteĩ estándar umi oñangarekótava máquina rehepe ñuarã.

- Oñemoheñói tapicha ikatupyryva tecnología jeporúpe aty, ikatu pevarã oje-
hecha umi universidad oporombokatupyryva oñeñangareko ha oñemyatyrõ
haña komputadóra.

- Oñembosako'i ha ojepe'a peteĩ Centro oñehenói haña, oñangarekóva
mayma oikotevẽva pytyvõ rehe.

Jehapykueho ha jevichea

Ministerio de Educación y Cultura ohechakuaa tekotevẽha ojeguereko tem-
biporu ohechakava'erã mba'éichpa oku'ehína ohóvo ko polítika oñembog-
uatáva, ikatu hañuaicha voi ohechakuaa ñepysãnga ha tekotevẽ osẽva
ohóvo mbo'ehaokuérape térã ojuhúva umi iporuhára.

Upéichante avei tekotevẽ ojehechakuaa moomoõpa ko polítika hi'a ha
hi'ajuhína.

Mbykyhápe, ko'ãvahína umi ogehupytyséva:

- Ojeguereko tembiporu oñeikotevẽva ogehapykueho haña mba'eichapa
oku'e ohóvo ko polítika oñemboguatáva.

- Py'ỹi ogehapykueho ohóvo ko polítika oñemboguatáva rapykuere.

- Ojeguereko marandu mba'épa oheja ohóvo ko polítika oñemboguatáva.

Ko'ã mba'e ogehupity haña ojereko ã tembiaporã aty.

- Oñemohenda peteĩ arýpe ñuarã mba'éichapa oñemboguatáta peteĩteĩva

⁴ Esta disposición que sujeta a las recomendaciones emanadas de la Comisión Presidencial para la Incorporación de las Tecnologías de la Información y la Comunicación al Sistema Educativo Nacional.

umi tembiaporã.

- Ojehai ha oñemboguata mba'éichapa oñeme'ëta ha ogehapykuehóta ohóvo opáichagua tembiporu TIC rehegua oñemoñuahêva mbo'ehaokuérape.
- Ojehai ha oñemboguata ogehapykueho hañuaicha káda mokõi ary mba'éichapa uguata ohóvo ko polítika; upevarã ojevicheava'erã oĩmbapahína tembiporu oñemoñuahêva'ekue ha mba'éichapa ojeporuhína umíva.
- Ojehai ha oñemohenda oñehesa'ýjóvo ogehupytýva ko polítika rupi, ha pe tembiapo tojoaju MEC ojapovahína jehapykueho rehe.

Jatypeka ha Akãrapu'ã

Ojehechápype ko mba'e pya'eterei ha katuínte oñembohekoambuere ha mba'éichapa oikememe ha oikepy'ae tapichakuéra apytépe, tekotevẽ MEC ombohape mba'éichapa oñemoheñói pyahukuaa tembiporu hesegua, jahechápa oipytyvõ okakuaávo TIC jeporu tekombo'épe ha ijavérõ katu oykeko Industria TIC rehegua okakuaa haña Paraguái.

Mbykyhápe, ko'ãvahína umi ogehupytyséva:

- Ojehecha heta hendáicha oñemokyre'ývo tembiaporã térã tembiapo ipyahúva oñemboguataseva.
- Ojeguereko peteĩ observatorio tecnología heñóiva ohóvope guarã.
- Ojeguereko tetãyguakuéra ohechapukumíva umi equipo I+D informática tekombo'e rehegua kuápe.

Ko'ã mba'e ogehupity haña ojereko ã tembiaporã aty.

- Oñembosako'i viru ojeykeko haña jatypeka ojejapóva oñemoheñóivo tecnología pyahu.
- Oñembosako'i ha oñemboguata peteĩ observatorio tecnología heñói pyahúva rehegua Paraguái.

REFERENCIAS

18

OECD (2001). Learning to Change: ICT in Schools. Paris: OECD.

OECD (2006). Are students ready for a technology-rich world? What PISA studies tell us Paris: Organization for Economic Co-operation and Development.

UN (2005). UN Millennium development goals Retrieved August, 2006, from <http://www.un.org/millenniumgoals/goals.html>

ÑEPYRŪMBY

OJEJAPOPYRÉMAVA Sociedad de la Información rehegua. Tic Tekombo'épe Ñane Retãme.	1
TEMBIAPORÃ TEE HA JEHUPYTYRÃ	6
POLÍTICA TIC TEKOMBO'ÉPE ĜUARÃ ÑEMBOSAKO'I	7
TEMBIAPORÃ ATY Mbokatupyryhára, Mbo'ehára ha Mba'apohára Mbokatupyryrã Mbo'epyrã Ñembojoaju Tembiporu Diginal Ñeme'ẽ Infraestructura Ñeme'ẽ Pytyvõrã aty Mytyrõ ha Ykekorã Jehapykueho ha Jevichea Jatypeka ha Akãrapu'ã	9
REFERENCIAS	18

